

Aradul

On. Biblioteca Națională Culturală
Arad

ndent

Director:

Theodor Reculescu

Abonamente:

1 an: 150 Lei; Autorități
Bănci: 1000 Lei. Mari indus-
trii 2000 Lei anual.

Redacția și Administrația:
Arad, Str. Geș. Coandă 20.

Inserți în Registrul publicațiilor
sub No. 23/1938 la Tribu-
nalul Arad.

Un mare realizator: Teodor Costescu

La Turnu-Severin, în linaș-
tul orășel depe malul Dună-
rii, a trecut la cele vecinice
ul dintre puținii oameni de
ne, care și-a înțeles cu ade-
vrat menirea: profesorul Teo-
dor Costescu.

Reprezentanții autorităților,
diferitelor reuniuni cultura-
le, foștii elevi și colegi ai ilu-
strului dispărut, au ținut să
pună ultimul lor salut celui
pe care M. Sa Regele Ca-
rele II-lea a avut, cu ocazia
menținerii orașului Turnu-
Severin, când a vizitat și co-
muna model Vânăjuleț — o-
rașul lui Teodor Costescu —
precieri ca acestea:

„În în deosebi să aduc ca
veran prinusul meu de re-
cunoștință acelor muncitori
și seamă, plini de suflet și
rânt grație cărora s'a făcut
la acest frumos progres.
mul meu gând se duce
de omul de bine și suflet
este Teodor Costescu și
spre severinenii cărora
pot să le urez decât să
meze pe acest mândru și
amos exemplu”.

Pentru că, într'adevăr, Teodor
Costescu a făcut pentru Pa-
șii și pentru orașul său, lu-
te demne de toată lauda,
te unice, cari trebuiesc cu-
tute de toată suflarea ro-
mânească.

Așa cum spunea intelectua-
l distins care este domnul
Netta, primarul orașului
Severin, Teodor Costescu
est un mare vizionar, un
izator și neîntrecut creator.
recursor și înfăptuitor când,
director al liceului Traian,
ctetise disciplina mintală
ea fizică prin prezentarea
arme, celui dintâi Rege
României, pentru ca azi
și 43 ani, sistemul lui de
cație, să fie bază creșterii
regului nostru tineret.

Realizator, când în preaj-
mării zguduiri sociale de
1907, în calitate de pre-
are viziunea clară că
lia cea adevărată a Nea-
rii este școala și biserica
care a înzestrat cu priso-
ca, mai mult de cât oricare
și ca nicăeri aiurea ju-
l nostru.

grijorat de nevoia sanita-
la sate înființează și clă-
te în tot cuprinsul jude-
spitale în jurul cărora
zi se concentrează între-
activitate medicală.

că înainte de marea re-
mă agrară împarte prin
Comercială câteva mii
pogoane de pământ la să-

brând de patriotismul cel

mai pur, improprietărește cu
locuri de muncă familiile celor
căzuți în campania din Bul-
garia după ce cu suflet de
părinte îngrijește ca orgoarele
celor plecați să fie recoltate.

Zi de zi a adus prinusul
Continuare în pag. 3-a

Tâlharul depe cruce

Evangelhia pomenește, în
legătură cu răstignirea Mân-
tuitorului pe cruce, de tâlharul
care, înainte de a-și da
duhul, și-a mărturisit atât de
sincer credința în mesianismul
lui Iisus Cristos, încât cel ce
avea să învie a treia zi, i-a
spus: „Încă astăzi vei fi cu
mine în Cer.”

Este un moment de deo-
sebită importanță. Un punct de
reazăm în susținerea valorii
pe care o are puterea cre-
dinței.

Sfântul apostol Pavel scrie
un splendid capitol consacrat
credinței arătând că fără de
ea toate strădaniile și faptele
noastre își pierd valoarea.
Dacă, în schimb am credință,
pot „muta munții”, — după-
cum spunea însuși Mântui-
torul.

Tâlharul depe cruce a de-
vedit încă odată, — o sup-
remă revenire — că puterea
focului credinței e în stare să
ardă până la nimicire faptele
unei vieți întregi și ea singură
să dea mântuirea.

Iisus Hristos s'a strădui în
Continuare în pag. 2-a

Petre Selegean

Contribuții la problema cărții românești

Prea puțini sunt cei cari
cunosc ingeniosul sistem da-
torită căruia Polonia a fost
înzestrată cu nu mai puțin
de cincisprezece mii biblioteci
sătești. Bugetul Statului n'a
fost îngreunat cătuși de puțin,
iar contribuabili n'au nici un
motiv să se plângă.

Intr'adevăr, suma necesară
aprovizionării acestor biblio-
teci este adunată dela contri-
buabili, dar în așa fel ca să
nu constituie o sarcină: Fie-
care cetățean plătește anual
suma înimă de un zlot.

Contribuțiile acestea sunt
apoi totalizate, formând fondul
pentru bibliotecile publice.

Deasemenea, în Polonia
s'au constituit societăți cari

Ziua de mare praznic a
Invierii Domnului nostru
Iisus Christos, a găsit anul
acesta omenirea în mare
vrajbă, Europa, dela un ca-
păt la celalalt, este în ma-
re fiebere.

Oamenii, unii dornici de
mai bine, de măriri; alții
dornici de răzbunare, se
străduiesc să răstoarne
dreapta așezare a lucruri-
lor.

Jertfa Mântuitorului se
vede nedeplin înțeleasă și
azi, după două mii de ani...

Înțelepciunea poporului
nostru, ne-a învățat — prin
pildele înaintașilor — că
bine e să stai departe de
vrajbă, să nu prinzi duș-
mănie cu nimeni, ci, în
pace, să-ți gospodărești bru-
ma de avut cu care te a în-
vrednicit Domnul.

România nu răvnește la
bunul nimănui, nu nesoco-
tește drepturile nici unui
popor în afara granițelor
și a nici unei minorități
înlauntrul hotarelor. Cinste
și respect față de toți cei
care merită aceasta, pre-
cum cinștiți și respectați
vrem să fim și noi. Soco-
telile acestea cu o monedă
vrem să se facă.

Așa e drept și așa am
învățat din străbuni.

Dar pizma și răutatea
oamenilor te obligă să nu
mai crezi în vorbele fru-
moase ale nimănui, ci să
te gândești că ai sfânta
datorie de a păstra, fără de
nici o atingere, moșia răs-
compărată cu jertfa celor
800 de mii de martiri.

Văd și acum înaintea o-
chilor Răurenii, mica stație
de cale ferată de pe Oltul

în care s'au vărsat lacri-
mile și sângele vitejilor
desrobitori. Intr'un amurg,
pe peronul acoperit cu ră-
nile soldaților aduși depe
frontul din apropiere, pen-
tru imbarcare în trenurile
sanitare, la căpătâiul unui
soldat care-și rostea cea
din urmă rugăciune, ardea
o lumină, o lumină care
s'a stins odată cu lumina
ochilor lui și cu ultimele
sale cuvinte:

„Apărați moșia!”
Sfântă poruncă de erou;
sfânt legământ pentru ur-
mași.

Ea ne este în minte azi,
în zi de mare praznic. Așa
ne-au învățat străbunii: Să
credem în Dumnezeu și să
ne apărăm Țara.

Puterea de totdeauna a
Neamului nostru a stat în
unirea noastră, un're pe
care ne-a întărit-o Biserica
și Domnul țării.

Și dacă vecini pizmași —

de cari întotdeauna a avu-
parte Neamul nostru —
ne-au obligat să stăm de
veghe la hotare acum, de
Invierea Domnului Christos,
avem fericirea să vedem
că Măria Sa Domnitorul
Țării este între noi nu nu-
mai cu sufletul ci și cu
ființa.

M. Sa Regele, Măria Sa
Voevodul Mihai și membrii
guvernului, au ținut ca în
aceste momente să fie aci,
la granița de Vest, pentru-
ca să se împlinească ade-
vărul că unde-i Biserica,
acolo-i și Coroana, iar un-
de sunt ele, acolo-i între-
aga suflare a țării.

Mulțumire se cuvine
Domnului pentru că ne-a
învrednicit de aceasta și
într'un moment de recule-
gere, să rostim crești-
nește:

Christos a înviat!

Th. Reculescu

Poporul român este hotărât să-și apere independența și integritatea

— Declarațiile făcute de d. ministru
Tillea la sosirea în Londra —

Londra. — D. Tillea, minis-
trul României la Londra, a
făcut unui redactor al Agen-
ției Reuter următoarea dec-
larație:

„Poporul și guvernul român
sunt hotărâți să-și apere in-
dependența și integritatea.

Nu pot face nimic mai bine
decât să repet declarațiile pri-
mului ministru și ale minis-
trului Afacerilor Străine ai
României, cari au declarat că

România urmărește o politică
de pace, dar în același timp
țara este hotărâtă să-și apere
independența și fruntariile, —
dacă este nevoie chiar cu
armele.

Această atitudine hotărâtă
a guvernului a fost ratificată
din toată inima de națiunea
românească, atât prin entu-
ziasmul arătat cât și prin fap-
tul cum ea a răspuns la con-
centrarea parțială a armatei”.

nebănuț. Înființându-se să zi-
cem 14 mii de biblioteci po-
pulare, prin comunele rurale
și cartierele muncitorești, s'ar
ridica în primul rând nivelul
cultural al poporului.

Dar în același timp, s'ar re-
zolva în cea mai mare parte
problema cărții românești.

Socotind că fiecare cetățean
ar contribui lunar numai cu
suma de doi lei la această
operă de mare amploare, în-
semnează ca dela un număr
de cinci milioane cetățeni s'ar
aduna suma de 120 milioane
lei într'un an. Cu acești bani,
cele 14 mii de biblioteci pub-
lice ar putea fi dotate cu
câte o sută volume anual, cu
alte cuvinte, cu aproape tot
ce se tipărește, exceptând
bineînțelese operele de speciali-
tate. Iar dacă s'ar cere și con-
tribuția separată a străjerilor,

a marilor întreprinderi, siste-
mul s'ar putea extinde și în
ceiace privește abonarea de
ziare pe seama acestor bib-
lioteci.

Ș'acum, să ne gândim: câte
din operele scriitorilor noștri
au intrunit tirajul de 14 mii?
Puține. Nespus de puține.

Cauză? Chestiunea a fost
amplu desbătută de foarte
multe ori, și s'a ajuns la con-
cluzia: În România se citește
foarte puțin, N'avem cititori.
Nu odată am auzit argumentân-
duse: „Eș mai eștin să vezi ro-
mane transpuse pe ecran,
decât să cumperi fiecare vo-
lum în parte.

Bibliotecile populare — sun-
tem siguri — ar soluționa
problema cărții în România.

Sever Dunăreanu

POPASURI

Expoziția retrospectivă Luchian

Oricâte și oricari ar fi fre-
cușurile dintre oameni, avem
în viață, conștient sau incon-
știent, un simț pentru adevăr, o
necesitate, imperios dictată, în
căutarea și aflarea adevărului.
Firește, au existat și vor exis-
ta întotdeauna indivizi cari să
caute fie dintr'un instinct de
conservare, fie din repulsie
neînțeleasă și neexplicată, să-l
intunece sau denatureze.

Dualismul a ceea ce pare a
fi și a ceea ce este în adevăr,
ființează însă numai până la
moartea artistului creator.
Moartea e cheia adevărului,
sau mai corect poarta prin
care pătrunde el. Trist. După
aceea deabea valoarea in-
trinsecă a operii, apare în fața
publicului în postura ei reală;
ura sau afecția față de indi-
vid, împiedică la noi desvol-
tarea adevăratului spirit critic.
Deaceia Luchian, apare toc-
mai acum în lumina lui ade-
vărată.

Acest mare iubitor al Natu-
rii, pe care a eternizat-o cu
un specific românesc robust,
ca nimeni altul, n'a fost ferit
de acel pesimism creator
care l-a izolat desăvârșindu-
i puterea de inspirație, pe care
o găsim la baza operii sale.

Frământat de pasiuni multe,
activitatea lui se rezuma la o
contemplare, la pregătirea
pânzei, în suflet, ca apoi să o
materializeze.

Din această cauză, operele
lui au rămas pentru ochii
cari sunt învățați să privească
fără suflet, neînțelese.

Izolată de lume, munca i-a
fost marele gând.

A lăsat o comoară, pe ca-
re din zi în zi, o scoatem la
lumină. Un infinit de nuanțe,
o cântărire de tonuri, un con-
glomerat de suflet și natură,

se îmbrăcau într'o pasiune în
care întrezărești realități vi-
guroase.

Locuia în mahalale, într'o
cameră redusă la un mobilier
strict, simplitate care se
confunda cu el însăși, într'o
liniște monotonă, bucurându-
se de ritmul colorat al sufle-

Expoziția retrospectivă cu
ocazia împlinirii a 25 ani de-
la moartea lui Luchian, des-
chisă de curând în Sala Dal-
les din Capitală, prezintă
doar frânturi din vasta acti-
vitate a maeștrului.

Expunerea pe larg a operii
lui Luchian, va fi preocupa-

ne, într'o arșiță de amiază,
mânâncă pâinea trudei de o
zi.

Cerșetorii, rătăciți, culcați
în popasurile peregrinărilor,
la întâmplare, găsec ospitali-
tatea artistică în înțelegerea
unui suflet superior, în sin-
gurătatea și în acel ceva co-
mun din viața artistului.

Un imn al durerii și al re-
semnării, e *Christ pe drumul
suferei*. E un fragment din
fresca sufletului său.

Curtea mănăstirii Brebu,
simbol al bătrâneții, o ruină
a timpului, simbolizează vea-
cure trecute peste mănăstirea
gârbovită a lui Matei Basarab.
Casa lui Moș Gheorghe, o
solitudine, o rezonanță a vre-
mii. *Turnul mănăstirii* și alte-
le, cărora le dăruiește ceruri
noui — cerurile sufletului
său.

Moara, un studiu al lumi-
nei; *După ploaie*, o estom-
pare a umbrelor în lumină;
în *Vedere din Moinești* evită
proporția arhitecturalului,
pentru ridicarea în plan a coli-
lii, pe care lumina coboară
ca un fluviu, în ochii privito-
rului. *Florile* constituie su-
biectul cel mai important în
opera lui Luchian.

Naturalețea e desăvârșită.
O privire în epoca tinereții,
o căldură mută, variată crom-
mată, radiază o grație vapo-
roasă.

Pastelul, a cărui viață ano-
timpală, cu pendulări de ră-
sărituri și amurguri, cu cati-
feaua multicoloră, e o sinte-
tizare a maturității artistului.

Simțul perfecțiunii la Lu-
chian în linie și culoare, epui-
zează orice critică. L'a imbiat
întim pentru frumusețea unică
a operii sale.

București, 1939.

Prof. Eug. Dublea

tului, de vibrarea lui multiplă,
într'o împăcare fidelă între el
și Natură.

Dotat cu un simț moral și
satiric, el era un arbitru
cu ochii la pândă după cei
mulți, ce trepidau strada și
ușile în căutarea destinurilor
de o zi.

rea multor critici și cunosca-
tori de artă.

Din multele pânze de va-
loare amintesc câteva:

Moș Nicolae cobzar al cân-
tecului mizerii lui, Luchian l'a
pătruns în suflet, i-a aplecat
capul ca într'o implorare a
pământului *Tătorul de lem-*

Prietenie

(După Bechstein)

*Perlă rară, prețioasă,
Este prietenia bună,
Două scoici înleștate
În mărgeaua împreună.*

*Scoicile sunt două inimi
Care sincer se iubesc,
Cei-ce vor să fure perla
Inimile le zdrobesc.*

Maria Botiș-Ciobanu

Mândrei

*Ian ascultă, tu, năpărcă!
Vrei să ai cu min' de turcă?
S'a vărât în tine dracu'
De te'ndeamnă către altu'
Ce-ai căutat aseară'n prund
Dac'aș și te porți în gând!
Să te prind la colț de stradă,
Sau sub nucul din ogradă,
Să-ți smulg crinii din obraz,
Să-ți mușc sânii cu necaz,
Voinicește să te strâng,
Trupul—trestie— să-ți-l frâng
Nimeni să nu te mai placă,
De te-i duce iar la clacă...*

*Dar de-i vrea să-mi fii tu drag
Hei! atunci din lumea'ntr'eu
Ți-aș împleți sub picioare
Covorăș de tămăioare...
De pe cer aș smulge'ndată
Și Ți-aș aduce în ogradă
Carul mare, Carul mic,
Cloșca, Puii și-un ilic
Lucrat numa'n fir de Lună
Pe abaua cea mai bună.
Și-o năframă zic să-ți taru
Dintr'un colț de cer bălău
Numai fluturi lucitori
Să o porți în sărbători.
După gât, niște mărgele,
Iată: lacrimile mele;
Sunt și mari, sunt și mai mici
Care s' pentru tine? Ghici!
Din curcubeu Ți fac opreg
Să mi-l porți un an într'eu
Iar la anu' dup'o ploae
Ți fac iarăși niște strae...*

Th. Reculescu

Cugetări pedagogice creștine

1. Cine crede în Dumnezeu un om.
mărturisește valoarea sa pro-
prie.
2. Nu da vieții mai mult
de cât i-a dat Dumnezeu prin
legile firii.
3. În brazda vieții noastre
semănăm semințe, bune și rele.
Dreptul Judecător adună
rodul, și al unora și al altora.
4. Martirii disprețuesc viața
văzută, ca să trăiască pe cea
nevăzută.
5. Vițiul fizic primejduiește

6. Cel sufletește o societate
în viață.
6. A cugeta, a simți și
voi fără a crede, înseamnă
pământ fără ploaie, cer
soare.
7. Cred în ce cuget, și
adevărat.
- Cred în ce simt că e bine
Cred în ce voiesc, și
drept.
8. Sfîntirea din afară
bucă să se întâlnească cu
gătirea din lăuntru.

Tâlharul depe cruce

(Urmare din pagina 1-a)

tot timpul activității Sale In-
vățătoarești să pună la temelia
vieții omenești această condi-
ție și acest imbold spre mân-
ținere care este credința. Printr'
un divin concurs de împreju-
rări, l'a dat ca în mod sem-
nificativ, să insiste pentru cea
din urmă dată și cu grăitoare
pildă asupra minunilor pe
cari le poate face credința și
de aceea a arătat că unul
care a fost tâlhar o viață în-
treagă s'a putut mântui în ul-
tima clipă a vieții lui prin
mărturisirea unei credințe sin-
cere și puternice.

Ceeace, desigur că nu în-
semnează ca cineva să se
destrăbăleze dealungul vieții
rezervându-și credința din ul-
timul său moment ca pe-o cheie
pentru Impărăția Cerurilor.
Odată, pentru că s'ar putea să
nu știe când îi este ultimul
moment, — și mai ales pen-
trucă ori ai credință adevă-

vărată și fermă, din momentul
în care Ți s'a descoperit — și
în acest caz credința este ac-
tiv și nu te va lăsa să te destră-
bălezi, — ori n'ai credință și
atunci ești un speculant care
poate înșela, eventual pe
oameni, dar nu și pe Dumne-
zeu și pe sine însuși

Să nu se creadă, dă însă că
e atât de greu să te mărtu-
iești. Nu e necesar, pentru
aceasta, să te rogi toată ziua
și să-ți dai întreg avutul să-
racilor, nici să te retragi în
pustiu. Nu. Pentru a câștiga
dreptul la stima ta pentru
ține și la un loc în câmpul
strălucirii Dumnezeiești, nu
trebuie decât să-ți trăiești cin-
stit viața care Ți s'a dat. Să-ți
împlinești omenește rostul tău
în lume. Dacă rostul tău este
să fii funcționar, fii un func-
ționar onest și nu dori să fii
altceva. Pentru că și acolo
unde ești poți fi tot atât de
fericit — poate mai mult —

decât acolo unde ai dori să
fii. Trebuie doar să te știi în-
țelege, să-ți știi dsprinde rostul
și să te știi mulțumi cu el.
Celelalte vor veni dela sine.

Da, dar până să vrei să
înțelegi toate acestea...

Bagă de seamă, însă, că nu
moare pe cruce câte un Hris-
tos cu fiecare dintre noi...

P. Selegean

EPIGRAMA

Revistei „Adevărul Literar”

*Lozincă spui că-ți este titlul
Și e bogat al tău sumar
Dar ceeace ascunzi desigur
E... adevărul literar.*

Unuia ce voia să fie coop-
tat ca membru al grupării
„Pro Arte” și recunoscut
prin avariția sa.

Noi îi înțelegem graba

*Să pătrundă la „Pro Arte”.
E convins, se vede treaba,
Că e vorba de... pro parte.*

Poetului Volbură Poiană-
Năsturaș.

*Un năsturaș fu aruncat
De-o volbură într'o poiană
Și'n acel loc s'a ridicat*

Din „năsturaș”... o buruiană

Unui funcționar de

*Stai într'una, vegetezi,
Și nu ești deloc jenat.
La ce, oare, să lucrezi
Când ești angajat... la*

Remus Gorgu

Colțul Satanei.

Moravuri

interesant de privit invinovat se pedepsește singur — spunea odată cineva. Că în leatul 1939 ne ajută să asistăm la un atare spectacol, când s'a adevărit nou că răul aduce vătămare mai mult celui ce-l face decât celui ce-l îndură.

orașul Dara, așezat pe malul apei, în fața unei văluri de apă, în fața unui molcom fluviu, doi oameni, în aparență tineri: Tehaș și Vasel. Ei doi oameni cu totul deosebiți, două temperamente cu două opuse.

De Dumnezeu a clădit lucrurile din contraste tocmai așa ca să ne facă să prețuim mai mult pe cei merițiți. În contrastul dintre cei doi oameni era izbitor.

Tehaș, împreună cu Vasel, a fost, până la un timp, o viață de nici un nor. Se știa că înțelegerea cea mai bună se împănăntenise aici, în fața de veșnicie. Fericirea, căutata fericire, avea un regenteze,

Tehaș, câte greșeli se făceau în numele său! Acest eveniment neânsemnat și izolat, e în stare să zdruncine din temelii o viață, să o transforme într-o cumplită.

Tehaș, ghidusă e împănată cu surprize.

Tehaș, numita fatum, le-a jucat un renghiu celor doi oameni: i-a îndemnat să încheie un contract, — o încheie din care aveau să tragă multe foloase bănești.

Tehaș, de aci a pornit desbiata, pizma și ura.

Tehaș, cel mai slab clădit suflet și totdeauna cel mai rău, cel mai rău, cel răzburător.

Vasel, căruia foarte bine i se putea spune Vasel Inițiat de Len sau Vasel cel izbitor, venise pe lume în ziua când Parcele erau în grevă, sau — pasă-mi-te, în grevă, căci nu li se plătește salariul de mai bine de 300 de ani, de când creșterea transformase Olimpia într-un pustiu.

Tehaș, aceea, nașterea acestui demon uman a fost prezenta de celebra trinitate de Lachesis și Atropo, Meduza, Stheno și Eude cele trei Gorgone, sau inzestrat cu un suflet aspidă.

Tehaș, că în orașul Dara a pe fluviul Șerum, s'au prefaceri s'au abătut pe să se dărâme unul pe altul mai importante ediții în loc și împrejurimi: de vechituri.

Tehaș, să se formară două tărâșuri: una care susține îndârjire măsurile luate împotriva răului și transformări.

Tehaș, era și firesc, Vasel în război lui Tehaș și această chestiune. Ide-

ile lor — mai pe drept spus, ale lui Vasel, erau formate nu de un deosebit sentiment de grijă pentru cetățenii săi ci de ura și invidia împotriva lui Tehaș; care se încadraseră în una din tabere și își susțineau cu îndârjire, pe calea scrisului, părerile. Trebuia deci contrazis, redus la tăcere, ba chiar nimic, dacă s'ar fi putut.

Și cum mișei nu atacă nici odată față, tot așa și Vasel nu s'a luat la hartă cu Tehaș pieptiș.

Simțea că forțele sunt inegale. Scrisul lui era ponosit. A căutat o cale ocolită. A ticluit o anonimă ca din partea cetățenilor orașului Dara, și a remis-o capului autorității însărcinat să supravegheze noile lucrări edilitare.

Iată de ce, în ziua de 5 Aprilie 1939, o parte din cetățenii orașului, au fost chemați de acest șef de autoritate, la o consfătuire. Printre cei prezenți figura și Vasel.

Intrigat oarecum de articolul lui Tehaș, șeful de autoritate l-a luat în discuție arătând că intelectualii ar trebui să arate mai multă înțelegere față de strădaniile acestora ce vor să introneze ordinea pe întregul întins al țării, cu atât mai mult cu cât marea masă a populației nu înțelege întotdeauna tâlcul celor scrise în ziare.

Și ca dovadă, șeful de autoritate scoase din sertar anonimă cu pricina. Jalba iscălită: Populația orașului Dara. Suplica în care era cuprinsă toată setea de răzbunare a lui Vasel.

Noi, cetățenii Daraului — suna această mârșavă anonimă — suntem revoltati că un copil andru este lăsat să-și facă de cap . . . . . etc.

În timp ce șeful autorității se străduia să descifreze ineptiile anonimei, toți cei de față — minus Vasel — se porniră pe un adevărat uragan de râs.

Toți, dar absolut toți, recunoscuseră stilul inept, concepția grotescă a omului care-și făcuse o profesiune din a ticlui anonime împotriva acestora ce nu-i plățiseră peșcheșul sau i se arătasera întrucâtva ostili.

— Vedeti domnilor, — rosti șeful de autoritate — pentru imbecilii aceștia care nu înțeleg nicio iotă din cuprinsul unui articol, pentru oamenii aceștia lipsiți de bun simț, de modestie, pentru lașii cari se ascund în anonim, v'am adunat aci pentru a vă ruga să vă cumpăniți atitudinea.

Sunteți prea superiori ca să vă lăsați terfeliti de niște canale, de niște indivizi lipsiți de cultură. Păziți-vă de omul rău, că el e ca și cărbunele: dacă nu te poate arde te innegrește.

Intr'un colț din marea sală de consiliu, Vasel se confun-

Adunarea sindicatului comercianților și restauratorilor din jud. Severin

LUGOJ. — Membrii sindicatului comercianților, hotelierilor și restauratorilor depe cunrinsul județului Severin, au ținut adunarea generală anuală, în sala hotelului „Dacia” din localitate.

Biroul a fost compus din d-nii: Petru Panga, Nicolae Barboni, Aladar Toth, N. Iosimovici, Blum, Fekete, Tauber, Murariu, Aurel Popescu, Chiticeanu, Ambrus, Iermovici, Biernbaum, Drinovan, Veich hertz, iar secretar general a adunării dl Iosimovici.

Intrându-se apoi în ordinea de zi, dl Petru Panga, președinte delegat al sindicatului, salută pe reprezentanții autorităților locale și pe reprezentanții presei, cărora le mulțumește pentru sprijinul dat.

Apoi aduce elogiul M. S. Regelui, care ne-a așezat pe temelie solidă și indestructibilă a Patriei.

Asistența în picioare aclamă frenetic și se cântă „Imnul Regal”.

În încheiere aduce viile sale mulțumiri și ale întregului comitet, tuturor colaboratorilor.

Dl Iosimovici dă citire procesului verbal încheiat în adunarea generală anterioară, și apoi citește raportul de activitate pe anul expirat, din care se poate constata munca desinteresată pusă în slujba

membrii sindicatului.

Dl Petru Negariu într'o insulșită cuvântare arată plecarea fostului președinte Maxim Macarie și propune alegerea unui nou președinte în persoana dlui Petre Panga. Adunarea în unanimitate aprobă.

Comitetul este completat apoi astfel: președinte de onoare Maxim Macarie, pre-

ședinte activ Petru Panga, vicepreședinti: Gh. Murariu și Petre Negariu, iar în comitet dl Pandelescu și Sfercoci Ioan, supleanși dl Levan Ștefan și Marcu Ioan.

Adunarea a luat sfârșit la orele 14 și a fost urmată de un banchet cu care ocaziune au tostat d-nii: Petre Negariu și Petru Panga.

Un mare realizator; Teodor Costescu

Urmarea din pag. 1-a
lui de muncă, de voință și de simțire operelor culturale și astfel, după multă trudă, vede răsărit la Vânjuleț, trespătat, școlile primare, grădini de copii, școale de meserii și gospodărie, spital de maternitate alături de înflorire gospodărilor

Firul conducător al realizărilor lui în viața gospodărească a orașului, trece mult înainte de sfânta mare unire când, vizionar, într'un cerc de profesori vedea ridicându-se în acest oraș un templu cultural în care să se închine și românii din țările vecine în imposibilitate, datorită stăpânirilor vitrege, să se adape

dela cultura și lumina țării mame.

Astfel, a luat ființă Palatul Cultural al orașului T.-Severin, megieș cu Banatul pe atunci rob și cu Serbia. Palatul s'a ridicat din obolul severinenilor și al lui Teodor Costescu. Războiul a împiedecat pentru un timp terminarea completă a edificiului, iar Teodor Costescu n'a șovăit să-și desvelească propria-i casă pentru a acoperi clădirea neterminată a Palatului Cultural, amenințată altfel de intemperii cu distrugerea.

Acesta a fost omul și aceasta opera lui, care va rămâne pildă nepieritoare generațiilor viitoare.

„Ardealul”

Întâmplări cu oameni simpatici

Petre Selegean a avut odată o dispută cu directorul nostru, din cauza epigramistului Remus Gorgan. Petrică îi contesta lui Remus popularitatea. Ba că nu-i cunoscut mai departe de Timișoara și Cluj, ba așa, ba pe dincolo, Toate strădaniile depuse de Th. Reulescu și cu toate probele evidente pe care le-a adus (reviste din București și din alte orașe ale țării, cu care polemizase Remus), Selegean nu s'a dat învins, ci a promis că...o să facă el dovada.

S'a întâmplat că în vara trecută P. Selegean a plecat să se plimbe prin străinătăți, prin Turcia, Grecia etc.

Intr'o noapte pe la orele două, directorul nostru e trezit din somn de factorul poștal, care aduce o telegramă urgentă din Grecia,

dase în moalele unui fotoliu, copleșit — probabil — de epitetele puțin măgulitoare ce i se adresaseră fără vrere, dar pe care le merita din plin.

... Căci Dumnezeu nu bate cu ciomagul...

Și iată cum, în leatul 1939, s'a arătat încă odată că răul aduce vătămare mai mult celui ce-l face, decât celui care îl îndură.

Satan
p. conf. R. Gorgan

O desfăcu, și citi:
„Gorgan complet necunoscut la Atena. Selegean.

Amicul nostru ceferist, Bone, din Curtici, a fost concentrat ca tot omul și trimis într'un oraș din Ardeal. Cum însă călătoria a fost lungă, iar în tren lume multă și căldură, prietenului Bone i s'a făcut rău. Trenul se oprise într'o stație, când călătorii de lângă el au observat. Unul îi desfăcu gulerul și zise către ceilalți:

— Aduceți un pahar de coniac, că i s'a făcut rău omului.

Bone, când auzi vorbă ca asta, ridică puțin capul și strigă după cel ce plecase să aducă coniacul:

— Adu, mă, c'o sticlă, că mi-i tare rău...

Individu'

Urăm cititorilor noștri
**Sărbători
fericite!**

**Trupele italiene
au ocupat
Albania**

**Regele Zogu a părăsit
Tirana**

ROMA. Se anunță din Tirana că Regele Zogu a părăsit capitala de ndată ce trupele italiene au ocupat Albania, și că s'ar fi retras într'un loc necunoscut.

Regina Geraldina, deasemenea a părăsit palatul regal din Tirana, imediat ce a dat naștere Prințului moștenitor. După unele versiuni, ea s'ar găsi în Grecia, iar după altele în palatul legației americane din Tirana.

Noutăți în ghete de primăvară, mare asortiment la

Frații Apponyi

Dermata, Carmen, Bnris. We Ego Klac și diferite mărci bucureștene

Arad, vis-a-vis de primăria

Panromânismul

Ne-am ocupat adesea de problema românilor de peste hotare. Am căutat să atragem atențiunea autorităților noastre, cât și a opiniei publice, asupra politicii de voită desnaționalizare pe care o duc statele vecine împotriva românilor cari trăiesc ca minorități în aceste state. Dar în această luptă de trezire a opiniei publice asupra pericolelor ce se abat peste românii din străinătate sunt încă și alții cari luptă pe acelaș teren ideologic. Astfel revista „Timocul“, luptă de aproape șapte ani pentru afirmarea drepturilor românilor din valea Timocului și dreapta Dunării, iar în ultimul său număr publică un semnificativ articol, intitulat „Panromânism“ și semnat de N. Bălșeanu.

Am avut ocazia să arătăm cât de numeroși sunt românii în diferitele state cari ne înconjoară și ce valoare etnică constituie numărul lor. Suntem în fericita situația de a nu fi în defensivă etnică și dacă în domeniul diplomatic și politic orice revendicare de ordin teritorial, în urma realizării unității noastre, a devenit inutil, nu tot acelaș lucru îl putem afirma în privința conaționalilor noștri de peste hotare. Nu suntem și nu vrem să fim un popor iredentist, să creem dificultăți artificiale altor state prin stimularea și exploatarea eventualelor nedreptăți ce s'ar putea crea acestor români, dar nici n'avem voie să ignorăm această realitate românească și să lăsăm pradă facilă politicii de desnaționalizare, pe românii neorganizați de peste hotare. Panromânismul nostru trebuie să aibă un caracter pur pașnic și în acest sens îl înțelege și d. Bălșeanu când spune „noul ideal se impune, panromânismul“, care nu e totuși agresiv, dar trebuie să fie în deajuns de impetuos.”

Să vedem după articolul d-sale, cari sunt considerentele etnice ce impun acest panromânism și câți români trăiesc peste hotare.

În *Jugoslavia*, viețuiesc 509.000 români. Una sută cincizeci de mii numai în Banatul rămas la ei, alții în Timocul Sârbesc și Macedonia. Pe coasta Dalmației mai pălpăie ca o candelă ce se stinge, rămășița neamului nostru: (mauro-vlahi), sau (românii cei negri), cari pe vremuri formau un element foarte războinic.

În *Bulgaria*, se găsec 150.000 români: în Timocul bulgăresc, în Macedonia, pe valea râului Marița, în județul Vidin dealungul malului drept al Dunării și în alte părți. E un fapt imbucurător că s'a deschis la Sofia un institut român.

În *Rusia*, trăiesc vre'un milion de români moldoveni și transilvăneni, duși în acele părți pentru pășunatul oilor. Sovietele au înființat o republică federativă, „Republica Moldovenească“, în ținuturile unde populația românească e

mai deasă. Capitala republicii e orașul Tiraspol, pe malul Nistrului. Se mai găsec români răspândiți în toată Ucraina și în Siberia.

În *Cehoslovacia*. (Rusia Subcarpatică), astăzi Rutenia carpatică, trăiesc vreo 25.000 români. Pe vremuri aci pulsa puterea românismului în jurul luminii aprinse prin citoria mânăstirei Peri. Românii se întindeau în toată Cehoslovacia: în Moravia, ținutul Vlașca, în Silezia, etc. Erau cu toții vreo 200.000, astăzi sunt germanizați și slavizați.

În *Ungaria*, dealungul Tisei, se află un număr de vreo 60.000 frați, dacă socotim și pe cei maghiarizați, avem un număr de 200.000 români.

În *Grecia*, trăiesc 200.000 români. Mulți din ei au fost desnaționalizați. Li găsim în munții Pindului, în Tesalia, iar în apropierea orașului Salonic sunt grupați „megleno-românii“. Au un liceu la Grebena, un liceu comercial la Salonic și un gimnaziu la Iannina.

În *Albania*, se mai găsec 50.000 români, „fârșeroții“, înainte numărul lor era de 200.000, mulți s'au înstrăinat.

În *Statele Unite*, sunt răspândiți cam 200.000 români, plecați mai cu seamă din Ardeal și stabiliți pentru lucru: prin Cleveland, Detroit, Ohio etc. Ei au, nu de mult, un episcop ortodox.

În *Argentina*, își duc viața plină de trudă 45.000 români.

În *Italia*, pe țărmul Adriaticii, în peninsula Istria, se află 5.000 români, pe cale de contopire cu marea masă a Italianilor. Tot în Italia în sud și prin Sicilia, s'au refugiat în timpuri mai vechi mulți aromâni.

În *alte părți*. Prin Polonia, Franța și alte țări sunt risipiți frați de ai noștri, ca niște insulețe printre străini. Așa dar, un număr de două milioane șase sute mii, răspândiți printre vecini sau cine știe ce colțuri ale globului. Dintre aceștia 600.000 au fost desnaționalizați.

Aceștia ar fi după d. N. Bălșeanu numărul românilor aflați în diferitele țări. Ținem să adăugăm că în privința aprecierilor suntem mult mai pesimiști decât d-sa și avem convingerea că numărul românilor desnaționalizați este cu mult mai mare. Acest fenomen îl putem observa în deosebi în țările din peninsula balcanică, și în Ungaria. Convingerea noastră pornește din faptul, că în ultimul veac de când toate statele balcanice s'au emancipat de sub suzeranitatea turcească și s'au organizat pe baze etnice și naționale, au crezut de datoria lor să pornescă o furibundă campanie de captare a elementelor străine, iar în Ungaria ne sunt cunoscute vestitele legi, așa zise, de „egala îndreptățire a naționalităților“, cari au tins la asimilarea tuturor nemaghiarilor.

Dacă în ceace privește pe românii răspândiți pe îndepăr-

tatele puncte ale globului, cum ne arată d-sa că sunt în Franța, Statele Unite, Argentina, cu cari nu se poate ține o mai apropiată legătură, este în schimb de datoria noastră ca în statele vecine nouă să fim mai atenți la destinele conaționalilor români. Aceasta, cu atât mai mult, cu cât actualul regim în cadrul politic al Frontului Renașterii Naționale a încadrat toate minoritățile noastre în organizația politică și socială a statului românesc, acordându-le totodată un statut garantator de toate drepturile și libertățile.

OBSERVATOR

Hongkong - San Francisco fără escală

San Francisco. — Hidroavionul uriaș Clipper a aterisat la San Francisco, după ce o străbătut, fără escală, Oceanul Pacific, venind dela Hongkong.

Hidroavionul avea pe bord 14 pasageri.

Replica la acțiunea de încercuire

Crearea unui comandament unic pentru armatele Italo-Germane în caz de război

Obiectivele întrevederilor dela Innsbruck

ROMA. — Strângerea colaborării italo-germane în domeniul militar și crearea unui comandament unic pentru forțele armate italo-germane în caz de război par să constituie obiectul esențial al conversațiilor ce s'au desfășurat la Innsbruck între generalul Pariani, șeful statului major al armatei italiene și generalul Keitel, șeful comandamentului militar al armatei germane. Cel puțin așa afirmă svonurile care circulă la Roma.

După alte svonuri întâlnirea dela Innsbruck ar trebui să fie considerată ca o replică la contactele militare franco-engleze și la proiectele atribuite Angliei de a încercui cele două puteri ale axei.

Fapt este că, atât din partea germanilor cât și din partea italienilor, întrevederea dintre cei doi generali a fost dată publicității tocmai în momentul în care se desfășoară întrevederile anglo-polone dela Londra și când se pare că începe o acțiune diplomatică de mari proporții din partea Angliei.

Intrevederea este considerată, în anumite cercuri ite-

Știri false despre România într'un ziar din Budapesta

Ziarul „Magyar Hirlap“ din Oradea-Mare, publică următorul articol, sub titlul: „Știri false despre România într'un ziar din Budapesta“:

„Am avut ocazia să ne cadă în mâini ziarul budapestan „8 Orai Ujság“ din 28 Martie 1939. Acest ziar, sub titlul: „In România domnește o teroare anti-maghiară“, publică un articol deăpre panica stărnită de mobilizare, despre agitațiile anti-maghiară din școli, despre maltratările locuitorilor maghiari din partea Moților, despre acțiunile teroriste anti-maghiare dela București, despre stăpânirea de teroare din Ardeal, despre confiscarea aparatelor de radio dela populația maghiară și alte știri de asemenea natură.

După informațiile culese, pe cari le-am verificat în cercurile noastre, suntem nevoiți să constatăm că știrile date de către gazeta amintită din Bu-

dapesta sunt lipsite de orice temei.

Concentrările militare care au avut loc au fost determinate de măsuri normale de siguranță, iar acestea, pe treaga linie, au dat dovadă de un spirit de ordine și calm. Dacă s'au produs anumite zvonuri, acestea s'au dovedit în scurt timp a fi neîntemeiate, iar opinia publică nu a putut fi turburată cu nimic.

Față de știrile amintite ale gazetei din Budapesta, acele cari au avut ocazia să consulte și alte gazete din Ungaria s'au putut convinge că unele din acestea n'au publicat informațiuni de natură celor apărute în „8 Orai Ujság“. Din toate acestea se poate deduce, că în dosul zetei „8 Orai Ujság“ se află acțiunea unei opoziții ungherești, care ar vrea să încurce socotelile de politică externă a guvernului maghiar, pe crearea unei atmosfere defavorabile. Minoritatea maghiară din România nu are nici un interes ca asemenea atitudine să și provoace efectele. Noi trebuie să ne încredem ne putem încrede în buna relații de vecinătate româno-maghiare ale căi cărei vor fi deauna deschise — după cum ne-a asigurat recent și a d. Gafencu, ministru de Externe al țării.

Iată deci cum se poartă față de noi Ungaria cea „nu poate să nțeleagă“ România nu caută cu preț o apropiere între două țări.

Râzi, că te 10

La colțu' repede

PROFESORUL: Ia spune tu Mitică — care i deosebirea între un automobil și un cal.

MITICA: La uo automobil poți să te uiți înăuntru — dar la cal — nu...

STUDENTUL, (profesorului de astronomie): D-le profesor eu toate le înțeleg. Înțeleg că s'a măsurat distanța dela pământ la stele, că s'a măsurat temperatura, dimensiunea și felul cum sunt așezate în spațiu. Nu înțeleg însă, de unde s'a aflat cum le chiamă!!

— Ei, ai parvenit să intri noaptea târziu, acasă, fără te simți nevasta?

— Încă nu. Dar încurând... Iau lecții cu unul care-i de meserie spărgător.

Bombonica se duce la mai-

că-sa:

— Mămico te rog să cumperi o păpușă nouă.

— Dar dece, puiule, că pe care o ai e foarte bună.

— Da, dar și eu sunt și taticu și a mai adus o...

El: — Duduie, aveți trup admirabil. Nu vreți pozați pentru un nud.

EA! — D-le, te rog, ma cu cine vorbești — sunt model!

EL: — Păi nici eu nu sunt pictor.

Cei patru joacă Pokertică chibitează.

Se plusează, se relaxează. Deodată Mitică întreabă un

— Mă rog așa vrea și eu și eu jocul ăsta. Ce înțelege când are cineva patul cum ai d ta?